

УКРАЇНСЬКИЙ
ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОЇ
ПАМ'ЯТІ

VI Міжнародна науково-практична конференція

УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО: сучасність та історична ретроспектива

Збірник матеріалів

VI International Scientific and Practical Conference

UKRAINIAN ARMY:
modernity
and historical retrospective

Київ – 2025

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

**УКРАЇНСЬКЕ ВІЙСЬКО:
СУЧАСНІСТЬ ТА ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА**

**Збірник матеріалів
VI Міжнародної науково-практичної конференції**

Київ – 2025

УДК 355 (477) (091)

ББК 68.4 (4УКР)

У 42

Укладачі:

Талаур С.Є., кандидат військових наук, старший науковий співробітник,

Грицюк В.М., доктор історичних наук, професор,

Пашкова О.О., кандидат історичних наук

У 42 Українське військо: сучасність та історична ретроспектива : Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції 27 листопада 2025 р. – К. : НУОУ, 2025. – 356 с.

У збірнику вміщено матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції в умовах широкомасштабної війни російської федерації проти України.

Через призму героїзму та жертвності Захисників та Захисниць України окреслені основні події російсько-української війни, які відбулися у 2025 році: відсіч та стримування Силами оборони України російської збройної агресії, роль і місце міжнародної антипутінської коаліції у боротьбі демократичного світу проти тоталітарного режиму та ідеології рашизму, значення волонтерського руху та духовної підтримки у зміцненні морально-психологічного стану Українського війська, особливості підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану.

Наукові студії учасників конференції сягають найглибших пластів вітчизняної мілітарної історії, окреслюють регіональні військово-історичні аспекти та розкривають їх всесвітній вимір.

Збірник матеріалів конференції стане у нагоді науковцям, викладачам, студентам, курсантам і офіцерам, усім, хто цікавиться вітчизняною воєнною історією.

Сорокатиий М.І., Білаш О.В. Математичне забезпечення адаптивних навчальних платформ для військової освіти	244
Талаур С.Є. Критичні події, що потребують збору та документування під час підготовки та ведення операцій (бойових дій)	245
Убайдуллаєв Ю.Н. Використання комплексу РПУ в освітньому процесі ВВНЗ	246
Уваров Ю.Г., Мовчан В.В. Аналіз програми базової загальновійськової підготовки курсантів: проблемні питання та пропозиції щодо їх вирішення	247
Фалько С.А. Впровадження сучасного бойового досвіду в освітню діяльність вищого військового навчального закладу: аналіз закордонного досвіду	248
Федорчук В.Ю. Особливості підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану	249
Формальов А.М., Чоботько І.І. Використання кіберспорту як адаптивного спорту для реабілітації ветеранів війни	250
Фролов М.М. Інтеграційна модель підготовки ЗВО з навчальної дисципліни «Міжнародне гуманітарне право»	251
Церковняк-Городецька О.Г. Нові підходи до військово-патріотичного виховання курсантів	252
Черниш О.В., Удовицький В.В., Джемула О.М. Особливості підготовки військових фахівців в умовах воєнного стану	253
Чоботько І.І. Модернізація підготовки фахівців з фізичної підготовки для підвищення боєздатності ЗС України	254
Чоботько М.А. Розвиток військово-прикладних видів спорту як стратегічний чинник підвищення обороноздатності України	255
Шкрігунов М.Ю. Модель «STRIKE» як інтеграція бойового досвіду з відсічі збройної агресії РФ у воєнно-історичну практику	256
Ющук А.М., Ломов А.О. Застосування інтерактивних методів навчання під час підготовки оперативного резерву	257
Ярмольчик М.О. Маніпулятивні та агресивні копінг-стратегії як показник психологічної неготовності курсантів до стресових ситуацій	258

СЕКЦІЯ 5. УКРАЇНСЬКА ЗВИТЯГА: ВІД ДАВНИНИ ДО XXI СТОЛІТТЯ

Аулін О.А. Героїзація військових поразок у радянсько-російській пропаганді та формування автентичного образу української звитяги	260
Баранівський В.Ф. Духовний стан суспільства та його значення для війська	261
Бачинська О.А. Задунайські запорожці та османські військові: досвід спільної служби у парамілітарному кавалерійському полку	262
Герасименко О.В., Євсєєв І.Г. Становлення військово-історичної традиції почесних найменувань у Повітряних Силах Збройних Сил України під час Війни за Незалежність України	263
Горбатюк О.М. Основні завдання з виховної роботи в Українській Повстанській Армії	264
Грицюк В.М. Перша столиця більшовицької України та воєнні дії довкола міста Суджа	265
Губський С.І. Подолання радянсько-російських міфів збройної боротьби армії УНР за незалежність вітчизни у 1918–1920 рр.	267
Дацюк О.А. Щоденники очевидців Першої світової війни: український та міжнаціональний досвід	268
Єрмошкіна А.О. Від меча до дронів: трансформація форм звитяги в історії Українського війська	269
Журавель В.Г. Українська звитяга: від давнини до XXI століття	270
Заболотнюк В.І. Українська військова еміграція в Німеччині (1918–1945 рр.) як чинник збереження традицій боротьби за державність	271

Усі ці щоденники становлять неоціненні свідчення війни, у яких поєднано відчуття страхіть повсякдення, коливання настроїв і безпосередній погляд очевидців.

Єрмошкіна А.О.

*Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця,
м. Харків*

ВІД МЕЧА ДО ДРОНІВ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ФОРМ ЗВИТЯГИ В ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ВІЙСЬКА

Історія Українського війська є відображенням еволюції воєнного мистецтва та змін у формах ведення боротьби – від лицарських двобоїв до технологічно оснащених операцій ХХІ століття. Цей шлях демонструє не лише зміну зброї та тактики, а й трансформацію самого поняття звитяги – від особистої мужності до колективного професіоналізму та інтелектуальної переваги.

Початкові форми воєнної доблесті в Україні сягають доби Київської Русі. У цей період воїни виступали символом фізичної сили, честі й вірності князю. Основною зброєю були меч, спис, лук і щит, а успіх у битві визначався особистою майстерністю та мужністю дружинника. У середньовіччі формується козацький ідеал воїна – поєднання відваги, військової дисципліни та стратегічного мислення. Запорозьке військо ХVІ–ХVІІІ ст. стало уособленням української військової звитяги, спираючись на мобільність, винахідливість і високу організованість. Козацькі укріплення, тактика «лави», використання легкої кінноти й артилерії стали прикладом гнучкого підходу до війни, де інтелект і кмітливність часто переважали грубу силу.

ХІХ – початок ХХ ст. ознаменувалися появою національних військових формувань у складі імперій, а пізніше – визвольними змаганнями 1917–1921 років. Українська Галицька Армія та Армія УНР намагалися поєднати героїчну самопожертву з сучасними воєнними підходами свого часу: застосуванням бронетехніки, авіації та штабного планування. Саме тоді ідея воїна-захисника Батьківщини набуває політичного змісту – боротьба за незалежність стає головною формою звитяги.

У ХХ ст. українці воювали у складі різних армій, однак, зберігали власну ідентичність і військову традицію. Друга світова війна та участь українців у Рухові Опору, а пізніше – у лавах УПА, продемонстрували перехід від фронтових зіткнень до партизанських форм боротьби. Тут героїзм вимірювався не числом убитих ворогів, а стійкістю духу, здатністю діяти в умовах переваги противника.

З проголошенням незалежності у 1991 р. українське військо почало формувати власну доктрину, засновану на оборонному потенціалі й партнерстві з міжнародними структурами. Проте справжня трансформація настала після 2014 р., коли війна на сході України змусила переглянути стратегію, структуру і технологічне оснащення армії. Під час повномасштабного вторгнення 2022 р. українські Збройні Сили стали прикладом нової форми звитяги – високотехнологічної, скоординованої та морально мотивованої.

Дрони, системи радіоелектронної боротьби, аналітичні центри, штучний інтелект і цифрові карти замінили колишній меч, але суть героїзму залишилась незмінною – це самопожертва, відвага й вірність державі. Сучасний український воїн – це поєднання

козацької відчайдушності й технічної компетентності XXI століття. Українська звитяга перестала бути лише фізичним подвигом, вона стала проявом розуму, гідності та незламного прагнення свободи.

Таким чином, шлях «від меча до дронів» – це не лише еволюція зброї, а насамперед історія формування національного характеру воїна. Українське військо пройшло шлях від індивідуального героїзму до системного патріотизму, довівши, що справжня сила народу – у поєднанні традицій, технологій та духовної стійкості.

*Журавель В.Г., к.військ.н., доцент
Національна академія Державної
прикордонної служби України імені
Богдана Хмельницького, м. Хмельницький*

УКРАЇНСЬКА ЗВИТЯГА: ВІД ДАВНИНИ ДО XXI СТОЛІТТЯ

Українська історія сповнена прикладів героїзму, незламності духу та боротьби за волю. Звитяга українського народу виявлялася у різні історичні періоди – від доби Київської Русі до сучасної війни за незалежність у XXI столітті.

Початки української військової доблесті сягають часів Київської Русі, коли князі, зокрема Святослав Хоробрий, вели запеклі бої проти Візантії та кочових племен. У період литовсько-польського панування українське козацтво стало уособленням національного спротиву. Гетьман Богдан Хмельницький, організувавши Національно-визвольну війну (1648–1657), заклав підвалини української державності.

У XIX ст. українці продовжували боротьбу за самобутність у складі імперій. У XX ст. звитяга проявилася у визвольних змаганнях 1917–1921 рр., діяльності Української повстанської армії, а також у Другій світовій війні, де українці воювали на різних фронтах.

Невід’ємною частиною боротьби за волю стала культурна звитяга – збереження мови, традицій, духовності. В умовах утисків та заборон українці не втратили своєї ідентичності і пронесли її крізь століття. Народна пісня, поезія, література та історична пам’ять стали могутнім джерелом опору.

Після відновлення незалежності у 1991 р. героїзм українців виявився під час Революції гідності (2013–2014) та особливо з 2014 р., коли розпочалася збройна агресія росії. Від 2022 р. повномасштабне вторгнення об’єднало українців у спільному пориві захисту держави. Воїни Збройних Сил України стали символами сучасної звитяги.

Особливу роль відіграють також волонтери, медики, рятувальники, які щодня демонструють мужність у тилу та на передовій. Письменники, митці, журналісти доносять правду про боротьбу українського народу до світу, формуючи інформаційний фронт опору. Звитяга – це не лише про зброю, а й про духовну силу, витривалість, здатність вистояти у найтяжчих обставинах.

Символами незламності стали українські міста-герої – Маріуполь, Харків, Буча, Чернігів та багато інших, що вистояли або продовжують чинити спротив, незважаючи на руйнування. Важливо також згадати про дітей, які живуть у прифронтових регіонах, про матерів, які тримаються заради майбутнього, про вчителів, які навчають під обстрілами. Це теж вияви звитяги.